

Anna Wardzińska

(Archiwum Główne Akt Dawnych, Warszawa)

MAGISTRAT KRÓLEWSKIEGO I STOŁECZNEGO MIASTA LWOWA (1787–1918) W ZASOBIE ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO OBWODU LWOWSKIEGO

W zasobie Archiwum Państwowego Obwodu Lwowskiego we Lwowie (Державний архів Львівської області — ДАЛО) znajduje się zespół (f. 3) „Magistrat królewskiego i stołecznego miasta Lwowa, z lat 1787–1918”. W 1951 r. został on przekazany do ДАЛО z ówczesnej filii Centralnego Państwowego Archiwum Historycznego USSR we Lwowie. W archiwum obwodowym we Lwowie znalazło się wówczas 15 684 j.a., usystematyzowanych w 43 opysach (częściach inwentarza; seriach). W latach 1951–1954 zespół został uporządkowany. W wyniku tych prac dodano opisy nr 44–51. W 1955 r. wpłynęła akcesja z Państwowego Archiwum Obwodowego w Tarnopolu, a w latach 1959–1962 kolejne dopływy z archiwum centralnego we Lwowie. W 1974 r. rozpoczęto meliorację opysów zespołu. Ostatecznie zinwentaryzowano 36 425 j.a. usystematyzowanych w 62 opysach¹. Omawiany zespół to zaledwie część akt miasta Lwowa, które zostały podzielone na kilka zespołów archiwalnych znajdujących się w dwu lwowskich archiwach. Najstarsze materiały, z lat 1356–1938 (2438 j.a.), tworzą fond 52 w zasobie CPA-HU we Lwowie², natomiast akta magistratu z lat 1919–1939 tworzą zespół nr 2 w zasobie ДАЛО.

Jak wspomniano, zespół nr 3 (Magistrat królewskiego i stołecznego miasta Lwowa) w lwowskim archiwum obwodowym tworzą materiały z lat 1787–1918. Do akt zespołu opracowano 4-tomowy inwentarz (z indeksem osobowym i rzeczowym), który sporządzono w 1987 r. Poszczególne tomy inwentarza podzielono według okresów chronologicznych. W tomie I opisano 1797 j.a. z lat 1787–1853, w tomie II akta z lat 1854–1888 (sygn. od 1798 do 3664), w tomie III akta z lat 1889–1905 (sygn. 3665–5069) a w tomie IV akta z lat 1906–1918 (sygn. 5070–6665).

¹ Wstęp do inwentarza zespołu Magistrat królewskiego i stołecznego miasta Lwowa (w ДАЛО).

² *Centralne Państwowe Archiwum Historyczne Ukrainy we Lwowie. Przewodnik po zasobie archiwalnym*, oprac. A. Krochmal, Warszawa 2005, s. 12. s. 21–22.

Działalność władz samorządowych we Lwowie rozpoczęła się w 1356 r. po drugiej lokacji miasta na prawie magdeburskim. Magistrat składał się z rady i burmistrza jako władzy administracyjnej oraz ławy z wójtem jako władzy sądowniczej³. Po zajęciu Lwowa przez władze austriackie (1772) początkowo pozostawiono bez zmian dotychczasowy ustrój samorządowy⁴. Nową organizację magistratu wprowadził dekret cesarza Józefa II z 31 VIII 1786 r. Nowy magistrat lwowski rozpoczął działalność 1 XII 1787 r.⁵ Został powołany jako urząd do spraw sądownictwa, utrzymywania porządku i zarządzania majątkiem gminnym. Składał się z burmistrza, wiceburmistrza i 16 asesorów, zwanych rajcami. Zadania administracyjne i sądowe magistratu regulowała austriacka instrukcja z 1837 r.⁶ Do 1855 r. magistrat Lwowa wylaniał trzy senaty, polityczny i dwa sądowe (cywilny i karny). W 1787 r. do magistratu włączono sąd wekslowy, utworzony w 1776 r. do rozstrzygania spraw wekslowych na terenie całej Galicji i spraw handlowych między kupcami. W sprawach cywilnych senat był sądem miejscowym, natomiast w sprawach karnych sądem okręgowym (w niektórych przypadkach nawet sądem krajowym). Senat sądowy orzekał w sprawach cywilnych w obrębie Lwowa i posiadłości miejskich. W sprawach karnych podlegali mu mieszkańcy wszystkich stanów z całego obwodu lwowskiego, a w sprawach zdrady stanu nawet z terenu całej Galicji. Senat polityczny zarządzał miastem, natomiast mieszkańcy okolicznych wsi podlegali lwowskiemu urzędowi obwodowemu (starostwu)⁷. W 1792 r. przy magistracie utworzono tabulę miejską (na wzór tabuli krajowej), która przejęła akta radzieckie i wójtowskie. Od tego roku działał także, pochodzący z wolnych wyborów, tzw. wydział miejski, sprawujący kontrolę nad gospodarką miasta⁸. Wydział ten miał prawo wyboru burmistrza, wiceburmistrza i rajców. W 1820 r. utworzono we Lwowie osobny sąd karny. Magistrat lwowski utracił wówczas jurysdykcję w sprawach karnych⁹. W 1855 r. pozbawiono magistrat lwowski funkcji sądowniczych w sprawach cywilnych, które znalazły się w zakresie działania sądu krajowego i urzędu powiatowego. W wyniku rewolucji 1848 r. we Lwowie powołano komisję mieszaną członków Wydziału miejskiego i Magistratu, do której zaproszono też reprezentację obywateli miejskich. Opracowali oni projekt ustawy dla miasta Lwowa, którą 20 VII 1848 r. uchwalono pod nazwą Ustawy prowizorycznej. Aż do 1871 r. była ona podstawą organizacji i działania wydziału miejskiego¹⁰. Wraz z nadaniem Galicji autonomii wprowadzono nowe zasady organizacji samorządów według ustaw gminnych, państwowej z 1862 r. i krajowej z 1866 r. Potrzeba pełniejszej

³ A. Czołowski, *Pogląd na organizację i działalność dawnych władz miejskich do 1848 r.* [w:] E. Mochnacki, *Miasto Lwów w okresie samorządu 1870–1895*, Lwów 1896, s. XXIX–XXX.

⁴ E. Mochnacki, op. cit., s. XVIII.

⁵ A. Czołowski, op. cit., s. LXXVII–LXXVIII.

⁶ *Zweite Abteilung der Provinzial Gesetzsammlung der Königreiche Galizien und Lodomerien für das Jahr 1837*, s. 727.

⁷ F. Papée, *Historia miasta Lwowa w zarysie*, Lwów-Warszawa 1924, s. 183–184.

⁸ S. Grodziski, *Zabór austriacki 1772–1848* [w:] *Historia państwa i prawa Polski*, red. J. Baradach, M. Senkowska-Gluck, t. 3, Warszawa 1981, s. 716–717.

⁹ A. Czołowski, op. cit., s. LXXXI.

¹⁰ Pełny tekst „Ustawy prowizorycznej do reorganizacji Wydziału miejskiego dla król. stoł. miasta Lwowa”, zob. K. Ostaszewski-Barański, „Ustawa prowizoryczna” (1848–1870) [w:] E. Mochnacki, op. cit., s. 9–12.

regulacji zakresu kompetencji organów samorządu wymogła dalsze reformy. Ustawą z 1889 r. Sejm Krajowy nadał 30 największym miastom (oprócz Lwowa i Krakowa) statut miejski. W 1896 r. reformę samorządu miejskiego rozciągnięto na kolejnych 131 mniejszych miast¹¹.

Zawartość zespołu Magistrat królewskiego i stołecznego miasta Lwowa została rozpoznana przez autorkę niniejszego tekstu podczas kwerendy odbytej w dniach 7–25 X 2013 r. Szczegółowo zapoznano się z zawartością tomu I inwentarza (op. 1), dotyczącego akt z lat 1787–1853. Zachowane materiały zostały wytworzone przez senat polityczny, senat cywilny, tabulę miejską, ekonomię miejską, pełnomocnika i doradcę prawnego, adwokata, urząd konskrypcyjny, urząd kwaterunkowy, wydział miejski, urząd targowy, personel sanitarny, pełnomocnika i adwokata, rejestrację depozytów, zarząd wodociągów, zarząd wojenno-mieszkaniowy, urząd budowlany, urząd taksacyjny, syndyka, adwokaturę, registraturę i ekspedycję¹². W 1852 r. pojawiły się nowe komórki: burmistrz oraz departamenty oznaczone numerami: I, II, III, V i VI. W ich kompetencjach były niżej wymienione sprawy. Departament I zajmował się cmentarzami, szkołami, wydawaniem pozwoleń dla drukarni i bibliotek oraz wędrownych teatrów i cyrków, a także dotacjami dla towarzystw i funduszami stypendialnymi; Departament II — podatkami od towarów zagranicznych i kupców oraz rejestracją szynkarzy. W gestii Departamentu III znajdowały się sprawy lasów, a Departament VI zajmował się funduszem charytatywnym dla nowożeńców. Bardziej rozbudowane były zagadnienia, którymi zajmował się Departament V. Były to arendy parcel, przywileje dla kupców, spisy uczniów podlegających obowiązkowi szkolnemu, podania o udzielenie prawa przynależności do gminy miasta Lwowa, udzielanie zgody gminie żydowskiej na zbiórkę środków na remont synagogi, wydawanie kupcom żydowskim licencji na handel w chrześcijańskim rejonie miasta itp.

Warto dodać, że sprawy o podobnej tematyce są rozproszone w różnych działach inwentarza, co powoduje trudności w ich odszukaniu. Jest to spowodowane tym, że podobnymi sprawami zajmowały się różne komórki magistratu. Wyszukiwanie poszczególnych zagadnień ułatwia indeks osobowy i rzeczowy. Przydatny w poszukiwaniach jest także układ chronologiczny inwentarza.

Senat polityczny

Znajdują się tu protokoły posiedzeń senatu politycznego, akta wyborów do miejskich i gminnych organów samorządu (1849–1863; sygn. 1321, 1323) oraz wyborów do sądu handlowo-wekslowego we Lwowie (1849–1861 sygn. 1324), a także sprawy związane z funkcjonowaniem magistratu: regulamin pracy urzędników, przysięgi urzędników magistratu, ekonomii miejskiej i zarządu budowlanego, podania o pracę w instytucjach miejskich, podania urzędników o przeniesienie, podwyżkę płacy itp., spisy urzędników, nominacje na wolne stanowiska i wszelkie akta dotyczące działalności magistratu. Są tu też akty prawne władz

¹¹ K. Arłamowski, *Kancelarie zarządów miejskich w zaborze austriackim w latach 1772–1918*, „Archeion”, t. 38, 1962, s. 254.

¹² Por. A. Czołowski, op. cit., s. LXXXII.

austriackich, a więc rozporządzenia galicyjskiego gubernatorstwa krajowego, cyrkularze, dekrety i przywileje cesarskie dla miasta Lwowa, zaświadczenia o posiadanym obywatelstwie miejskim, księgi dyplomów honorowych obywateli miasta Lwowa (do 1937 r.). Uwagę zwracają: dekret cesarza Franciszka I o prowadzeniu ksiąg ziemskich i rejestru nieruchomości Lwowa i związana z tym dokumentacja (1799–1807; sygn. 292), przywilej cesarza Ferdynanda I dla Stanisława Skarbka na budowę i eksploatację teatru, sali balowej i hotelu na placu „Kastrum” oraz umowa z gminą miejską określająca warunki budowy tych obiektów (1835–1837; sygn. 981), umowa z paryską firmą Grafton-Goldemit na instalację oświetlenia gazowego we Lwowie (1847 r., sygn. 1200), dokumentacja związana z wywłaszczaniem działek pod budowę cytadeli (sygn. 1136), a także informacje statystyczne o dochodach miasta Lwowa z lat 1819–1898 (sygn. 1582). Obszerną część zespołu stanowią kontrakty kupna-sprzedaży nieruchomości, np. między Grzegorzem Bernatowiczem a spadkobiercami ormiańskiego arcybiskupa Jakuba Tumanowicza z 1807 r. (sygn. 525). Wśród spraw dotyczących szkolnictwa i instytucji kościelnych znajduje się korespondencja z bractwem stauropigialnym w sprawie budowy szpitala św. Onufrego (1789–1811; sygn. 55), sprawa rezygnacji magistratu z pretensji do majątku funduszu religijnego (1807 r., sygn. 515), korespondencja z grekokatolickim konsystorzem metropolitalnym w sprawie poprawy warunków sanitarnych i wyżywienia w instytucjach dla ubogich dzieci (1841–1852; sygn. 1078), sprawy remontu kościoła pw. Matki Boskiej Śnieżnej (1843–1855; sygn. 1112), dotacji dla szkoły przy klasztorze benedyktynek (1844–1901; sygn. 1137), odezwa przeora klasztoru bonifratrów w Altbrunn (Stare Brno) na Morawach z wezwaniem do zbierania środków na budowę lecznic hydropatycznych przy szpitalu klasztornym (1853; sygn. 1732), sprawy pomocy dla ofiar klęsk żywiołowych (1850–1857; sygn. 1481) itp.

Znacząca część akt dotyczy ludności żydowskiej. Polityka cesarzy austriackich miała na celu pozabawienie Żydów przewagi ekonomicznej oraz ich asymilację poprzez zrównanie w prawach z ludnością chrześcijańską. Reformy Józefa II wprowadzone w latach 1780–1788 (m.in. odsunięcie Żydów od dzierżaw w 1784 r., ustawa wojskowa z 1788 r. pociągająca Żydów do służby wojskowej) zakończyły się wydaniem przez niego patentu tolerancyjnego z 7 V 1789 r. (sygn. 53). Licznie zachowały się dokumenty dotyczące spraw ekonomicznych, zakazu skupiania się Żydów na ulicach miasta (1793–1818; sygn. 124), zakazu emigracji Żydów i wzmocnienia kontroli ich przemieszczania (1801; sygn. 390), zakazu udzielania Żydom pożyczek pod hipotekę domów z funduszu przytułku dla starców (1805–1818; sygn. 477), zmiany granic osiadłości dla Żydów (1806–1817; sygn. 496), ustalenia formy ubioru dla ludności żydowskiej i zniesienia języka żydowskiego w sądownictwie (1811–1814; sygn. 601), warunków udzielania Żydom zezwoleń na wyjazd na studia do Wiednia, zakazu wzywania do sądów w czasie świąt żydowskich (1818; sygn. 721), porządku przesiedlania Żydów w określone rejony miasta i wydawania im pozwoleń na pobyt we Lwowie (1818–1819; sygn. 722), przeciwdziałania zawieraniu nielegalnych ślubów przez Żydów i opodatkowanie ludności żydowskiej (1821–1826; sygn. 771). Są tam też okólniki gubernatorstwa krajowego do zwierzchników gmin żydowskich w sprawach: przechowywania w synagogach towarów pochodzących z kontrabandy, zakazu organizowania przez Żydów obrzędów w okresie chrześcijańskich postów oraz spraw adopcji dzieci z rodzin żydowskich (1824–1828; sygn. 802,

820), poboru podatków od ludności żydowskiej, odpowiedzialności gminy żydowskiej za meldowanie Żydów spoza Lwowa (1827–1828; sygn. 859), ewidencji ludności — zarówno członków gminy mojżeszowej, jak też Żydów spoza Lwowa (1838–1839; sygn. 1019), ustanowienia granic dzielnicy żydowskiej (1842–1861; sygn. 1093), spisu miejscowości wchodzących w obręb lwowskiej gminy żydowskiej (1843–1851; sygn. 1110), udzielania Żydom obywatelstwa miejskiego (1845–1849; sygn. 1154). Ponadto są tam podania osób o wpisanie ich i członków ich rodzin do ksiąg ewidencji ludności żydowskiej Lwowa (1846–1849; sygn. 1174), skargi członków gminy żydowskiej na nadużycia popełniane w szpitalu żydowskim (1847–1853; sygn. 1205), podania osób wyznania mojżeszowego o wydanie pozwoleń na mieszkanie i prowadzenie handlu oraz rzemiosła w chrześcijańskiej części miasta (1850–1867; sygn. 1474, 1579), podania o przyjęcie do gminy mojżeszowej (1850–1855; sygn. 1477), protesty mieszczan lwowskich przeciw zezwoleniu Żydom na posiadanie warsztatów i magazynów (1850; sygn. 1478), decyzja gubernatorstwa krajowego o wydaniu rodzinom żydowskim z miasta Brody zezwolenia na przesiedlenie się do Lwowa (1848; sygn. 1255).

W gestii senatu politycznego były też kwestie sanitarne oraz sprawy dotyczące handlu, w tym udzielanie patentów i regulacja cen. Spraw tych dotyczą: dekret cesarza Józefa I o wprowadzeniu cennika na lekarstwa i porządku ich sprzedaży (1795 r.; sygn. 176), ewidencja cen, zniesienie cennika na mąkę, kary za naruszenie reguł handlowych (1819 r.; sygn. 737), dekret cesarza Franciszka I o patentach i instrukcja o zasadach pracy aptekarskiej (1835 r.; sygn. 979), zmiany cennika lekarstw i warunków dostępu pomocników aptekarskich do nauki w studium medyczno-chirurgicznym (1836–1867; sygn. 992), ustalanie cen lekarstw, przewóz towarów aptekarskich przez granicę (1840–1851; sygn. 1061), protokoły posiedzeń Izby Handlowo-Przemysłowej we Lwowie oraz kwestia organizacji jarmarków na św. Agnieszkę i korespondencja z magistratami miast austriackich w sprawach jarmarków (1851–1857; sygn. 1342, 1578), instrukcje regulujące pracę lekarzy i farmaceutów oraz warunków przechowywania lekarstw i pijawek, wraz z ich cennikiem z 1855 r., sprawy wprowadzenia szczepionki przeciwko ospie, warunków dostępu do praktyki lekarzy z Krakowa oraz z dyplomami zagranicznych uczelni i do egzaminów na doktora chirurgii, zakaz zajmowania się terapią przez chirurgów i ograniczenie grona lekarzy posiadających prawo leczenia magnetyzmem, zakaz leczenia tyfusu bez odpowiednich kwalifikacji oraz instrukcja w sprawie walki z epidemią cholery (1837–1860; sygn. 903, 993, 1006, 1172, 1206).

Wśród spraw wojskowych, obejmujących także milicję, straż miejską oraz gwardię narodową, znalazły się dokumenty: projekt organizacji i statut milicji miejskiej opracowany w 1818 r. przez Andrzeja Lewandowskiego (sygn. 697), pozwolenia dla poborowych na wyjazd do innych miast w monarchii i poza jej granicami w celu poszukiwania pracy, podwyższenia kwalifikacji lub w sprawach handlowych, ustawa o sekwestrowaniu mienia dezertersów z armii austriackiej (1843 r.; sygn. 1107, 1473), konwencja austriacko-bawarska o wzajemnym wydaniu dezertersów (1826 r.; sygn. 846), korespondencja z komendą generalną IV armii, krajową dyrekcją finansową we Lwowie i innymi instytucjami w sprawie arendy działek pod budowę poligonów (załączono ich plany; 1852–1859, sygn. 1652), korespondencja w sprawie budowy obiektów wojskowych (1850–1854; sygn. 1461), wydatki na utrzymanie milicji miejskiej, utworzenie korpusu

strażaków, dostawy umundurowania straży pożarnej i miejskiej (1851–1852; sygn. 1583) oraz korespondencja z lwowską dyrekcją policji w sprawie organizacji straży policyjnej w miejsce straży miejskiej i wojskowej (1852–1853; sygn. 1649).

Licznie zachowały się akta działalności cechów (piekarzy, garncarzy, szewców i bednarzy), w tym akta wyborów mistrzów cechowych, a także sprawy osób wykonujących bez zezwolenia zawody lakiernika, kuśnierza, szklarza, stolarza, szewca i krawca oraz podania o wydanie zezwoleń na wykonywanie tych zawodów (1849–1851; sygn. 994a, 1333–1340), spis jubilerów i handlarzy metalami szlachetnymi (1849 i 1879 r., sygn. 1341), a także korespondencja z cechami: w sprawie przestrzegania zakazu pracy i handlu w święta, sprawy karania zbiegłych uczniów, podania czeladników o pozwolenie na wyjazd w celu nauki rzemiosła, sprawy nadania obywatelstwa miejskiego i zezwolenia na prowadzenie przedsiębiorstw (1840–1852; sygn. 1060, 1203, 1574, 1576).

Wśród akt dotyczących towarzystw charytatywnych i zakładów opiekuńczych na uwagę zasługuje statut towarzystwa lwowskiego związku charytatywnego, akta domu pracowniczego i sprawy wydzielenia domu poprawczego z więzienia (1847 r.; sygn. 1199), a także instrukcja dla nauczycieli, nadzorców i księgowych towarzystwa opieki nad dziećmi z 1841 r. (sygn. 1078a).

Senat polityczny początkowo wydawał pozwolenia dla wędrownych teatrów, cyrków itp. Dlatego w tej części zespołu są podania właścicieli teatrów, cyrków innych przedsiębiorstw widowiskowych o zezwolenia na wystąpienia w parkach i na placach miasta (1849–1850; sygn. 1344), zezwolenia na bale i inne imprezy rozrywkowe (1848–1858; sygn. 1263) oraz kary dla karczmarzy za wykonywanie bez zezwolenia muzyki tanecznej w karczmach (1848–1870; sygn. 1264). Później kompetencje te przekazano do Departamentu I.

Wydarzenia 1848 r. wywarły wpływ na organizację władz Lwowa. W aktach zespołu jest sprawa dymisji Jana Sitnickiego, prezesa magistratu lwowskiego (w związku z walkami na barykadach Lwowa toczonymi 2 XI 1848 r.), sprawy uposażenia burmistrza w latach 1848–1874 (sygn. 1243), sprawy organizacji, uzbrojenia i zaopatrzenia gwardii narodowej oraz „Legii Akademickiej” (1848 r., sygn. 1246), wyborów w wydziale miejskim (1848 r., sygn. 1247), udziału przedstawicieli mieszkańców Lwowa w organach wyborczych władzy i samorządu, sprawy języka urzędowego, wydatków magistratu na utrzymanie dyrekcji policji (1848 r., sygn. 1248–1249) oraz obwieszczenia o poborze do armii (1848 r., sygn. 1252). Wśród spraw administracyjnych warto wymienić spis ulic i jurydyk po pożarze z 2 XI 1848 r., wprowadzenie podziału miasta na rejony, nadanie nowych nazw ulic i wprowadzenie nowej numeracji domów (1849–1870; sygn. 1325).

Senat cywilny

Zajmował się sprawami sądowymi. Liczebnie dominowały wśród nich sprawy sporne, w tym procesy, skargi, pozwy i konfiskaty mienia. Wśród zachowanych akt można wymienić skargę kierownika szpitala św. Łazarza na radcę sądu szlacheckiego Stanisława Wronowskiego o zagarnięcie należącej do szpitala góry „Szembeka” koło klasztoru karmelitów (1796; sygn. 206). Liczne są akta procesów magistratu, w tym z zarządami gminnymi i mieszkańcami Rzęsnej, Zimnej

Wody i Rudna (1797–1811; sygn. 231), z gminami Malechów i Skniłów o prawo wyrębu lasu w majątkach Brzuchowice, Hołosko Wielkie i Małe oraz Biłohorszcze (1797 r., sygn. 235), z klasztorami dominikanów i bazylianów (1798 r., sygn. 252, 262), z przedstawicielami kasy państwowej o zarząd mieniem funduszu stypendialnego Mikołaja Kiślickiego, Piotra Mirzewskiego i kongregacji „Panny Marii” (1800–1857; sygn. 368), z Izabellą Lubomirską (1803 r. sygn. 434), z cerkwią Zmartwychwstania (1805–1808; sygn. 482), kapitułą rzymskokatolicką (1837–1844; sygn. 1007) oraz ze Stanisławem Skarbkiem (1837–1862; sygn. 1008). Są tu także akta procesu kapituły lwowskiej z Mikołajem Skorodyńskim [Skoraczyńskim?] (1803 r., sygn. 437), spory między magistratami Lwowa i Gródka Jagiellońskiego (1806 r., sygn. 501), konfiskaty majątków, m.in. Aleksandra Chodkiewicza za długi (1811–1812; sygn. 604), sprawa zrzeczenia się przez cerkiew w Magierowie pretensji do nieruchomości Marianny Wetrowicz-Prymowicz we Lwowie (1811–1834; sygn. 605), spór klasztoru franciszkanów z zarządem majątku Czystki o prawo własności młyna (1815–1817; sygn. 669), pozwy spadkobierców o zapłatę długów, m.in. Wincentego Polhamera wobec Abrahama Lubingera (1828–1849; sygn. 873–876), wyciągi z tabuli miejskiej o położeniu nieruchomości Stanisława Skarbka (1834–1851; sygn. 971), wyroki sądu apelacyjnego we Lwowie w sprawie skarg na postanowienia magistratu (1844–1855; sygn. 1141), rozpatrzenie skargi towarzystwa ubezpieczeniowego z Triestu na powołanie lekarskiej komisji ekspertów w sprawie przyczyny śmierci Karla Moritza Grossmana-Gottelma (1849 r., sygn. 1431), umowa klasztoru benedyktynów z Johanem Kleinem w sprawie sporu o parcelę (1851 r., sygn. 1686) itp.

Drugą pod względem liczby grupą akt są akta spraw niespornych; kontraktów, arend, licytacji, potwierdzeń praw własności, rejestracji darowizn i umów sprzedaży nieruchomości, spisów nieruchomości itp. Są to m.in. sprawy dotyczące posiadłości hr. Wawrzyńca Kajetana de Czaki (1790 r., sygn. 77), potwierdzenia praw własności mieszkańców (1794–1805; sygn. 149), wyciągi z ksiąg miejskich ze skargami szlachty w kwestiach sporów majątkowych (1794 r., sygn. 158), sprawy licytacji nieruchomości hr. Jabłonowskiego (1794–1818; sygn. 160) i licytacji pałacu hr. Potockiego (1802 r. sygn. 418), arendy pomieszczeń dla kancelarii radcy sądowego i archiwum miejskiego (1798–1822; sygn. 249) oraz potwierdzenia prawa własności klasztoru bazylianów do nieruchomości (1800–1808; sygn. 354).

Senat cywilny zajmował się też innymi sprawami, takimi jak: utrzymywanie porządku na ulicach i wałach miasta (1787 r., sygn. 3), rozgraniczanie parcel miejskich od klasztornych (1794–1839; sygn. 151), w tym granic folwarku benedyktynów ormiańskich (1794–1805; sygn. 152), wywłaszczenie parcel pod budowę rzeźni (1794–1822; sygn. 153) oraz w związku z poszerzeniem ulic (w tym klasztoru sakramentek) w latach 1798–1820 (sygn. 251, 753), likwidacją praw magistratu do parcel na Przedmieściu Łyczakowskim, podległych odąd jurysdykcji kościelnej (1798–1815; sygn. 250), wydawaniem instrukcji dla leśniczych i nadzorem nad leśnictwami w Zubrzy, Hołosku i Brzuchowicach (1808 r., sygn. 552) oraz korespondencją z syndykiem miejskim w sprawie odstąpienia przez dominikanów parcel dla powiększenia cmentarza (1818–1822; sygn. 723).

W tej części zespołu zachowały się rozporządzenia gubernatorstwa krajowego o porządku prowadzenia tabuli miejskiej, akta przyjęcia urzędników magistratu z Przemysła na praktykę w lwowskiej tabuli miejskiej (1794 r., sygn. 150), akta

dotyczące nadużyć urzędników wydziału taksacyjnego (1802 r., sygn. 421), protokoły posiedzeń senatu oraz sprawozdanie z prac organów sądowo-wykonawczych I dzielnicy miasta z 1849 r. (sygn. 1348). Uwagę zwraca też podanie piwowarów o udzielenie prawa do produkcji piwa oraz licencja na warzenie miodu (1795 r., sygn. 178–179), umowa magistratu z Wenclem Koberwainem na pobór opłat celnych na rogatce miejskiej (1816–1819; sygn. 681), ustanowienie granic ulic przeznaczonych dla zasiedlenia przez Żydów (1789–1794; sygn. 56), korespondencja z gminą żydowską w sprawie zapisów testamentowych przeznaczonych na cele charytatywne (1824–1838; sygn. 824), inwentarz majątku doktora medycyny Augustyna Krieglę (zm. 1787; sygn. 7), sprawa opieki nad małoletnimi spadkobiercami Karola Sznauferta (1798–1799; sygn. 277), pozwolenie na zmianę nazwiska przez Izraela Gallet na „Eber” (1808–1810; sygn. 547), sprawa nadużyć poborcy podatków Mendla Landau (1830 r., sygn. 910) oraz spis dochodów i wydatków nieruchomości Heleny Ponińskiej z lat 1838–1839 (sygn. 1022).

Tabuła miejska

W dziale tym są umowy magistratu zawierane z chrześcijańskimi i żydowskimi mieszkańcami Lwowa w sprawie dzierżawienia parcel i domów, a ponadto potwierdzenia praw magistratu do domów i straganów, wyciągi z ksiąg hipotecznych oraz tabuli miejskiej dotyczące domów na Przedmieściu Halickim i przy ul. Ruskiej (1788 r., sygn. 48–50). Są też akta przekazania działek pod budowę drogi do klasztoru karmelitów na Strzeleckiej Górze (1742–1745; sygn. 101).

Adwokat

Dział zawiera sprawy dotyczące działalności adwokata miejskiego, w tym sprawy: arend parcel na Przedmieściu Halickim (1789–1847; sygn. 64), sporów finansowych przytułku dla ubogich z rzeźnikiem M. Josowicem (1791 r., sygn. 91), prośby kolegium chirurgów o wydanie ich przywileju z 1578 r. (1791 r., sygn. 93), procesu magistratu z Franciszkiem Diło o młyn w Brzuchowicach (1793–1826; sygn. 132), potwierdzenia praw spadkobierców Adama Zentkiewicza do parcel na Przedmieściu Łyczakowskim (1793–1811; sygn. 133), procesu między magistratem a klasztorem bazylianów i właścicielami parcel o prawo własności źródła wody pitnej (1793–1795; sygn. 135), arendy miejskiej działki nr 478 pod budowę basenu kąpielowego (1793–1853; sygn. 138), dokumentacja finansowa funduszu charytatywnego im. Gosiewskiego i św. Łazarza (1795–1881; sygn. 163), sprawy wnoszenia do tabuli miejskiej potwierdzeń praw własności do majątku przez spadkobierców Dunin Borkowskiego (1794 r., sygn. 167). Uwagę zwracają też wyrok sądu królewskiego z 1686 r. przeciwko Władysławowi Tkaczowi oskarżonemu o zranienie wójta Stefana Ubaldini (1795 r., sygn. 194), egzekucja odsetek od sumy ofiarowanej w 1690 r. przez hr. Ponińskich przytułkowi św. Stanisława, wniesionej na hipotekę domu nr 32 (1796–1828; sygn. 209), wypłata klasztorowi dominikanów 6 tys. złp. (1796–1814; sygn. 210), spis inwentarza majątku sekretarza konsystorza ormiańskiego Antoniego Dominika Norsesa (1798 r., sygn. 285), zestawienie cen rynkowych zbóż (1798–1806; sygn. 289–290), dziennik rejestracji miar długości, objętości i wagi (1798–1809; sygn. 291),

spis wydzierżawionych parcel miejskich i szpitala św. Łazarza (1799–1867; sygn. 340), spis właścicieli domów we Lwowie i na przedmieściach według stanu z maja 1799 r. ze wskazaniem nowej i starej numeracji oraz zmian właścicieli domów zachodzących w 1801 i 1809 r. (sygn. 341), plan szkoły i kościoła ewangelickiego (1799–1803; sygn. 342), protokoły rozmów z przedstawicielami kapituły rzymskokatolickiej w sprawie sprzedaży miastu parcel dla poszerzenia ulic Gródeckiej i św. Jerzego (1841–1844; sygn. 1087) oraz spisy dostaw obuwia i żywności dla pensjonariuszy przytułku ubogich, wraz z inwentarzem jego ruchości (1842–1856; sygn. 1100).

Sprawy ekonomiczne

W inwentarzu zespołu wyróżniono 3 działy dotyczące spraw ekonomicznych: ekonomat, ekonomia miejska i urząd ekonomii miejskiej. Poniżej przedstawiono zawartość każdego z nich. Pierwszy z działów, „Ekonomat”, zawiera: umowy kupna-sprzedaży i dzierżaw, w tym umowy kapituły ormiańskiej z magistratem w sprawie sprzedaży młyna (1788, 1834; sygn. 39), umowy kupna-sprzedaży parcel między ekonomatem a Cenglewiczami i klasztorem bazylianów (1794–1834; sygn. 170) oraz wydzierżawienia parceli spadkobiercom Franciszka i Karoliny Kratterów (1794–1834; sygn. 171), arendy miejskiej wytwórni win „Osmulska” na Przedmieściu Halickim (1793–1810; sygn. 142), opisu budynków i parcel miejskich, a także Zamarstynowa i Krakowskiego Przedmieścia z 1787 r. (sygn. 13–15), księgi rejestracji właścicieli wsi Krzywczyce, Skniłów Mały, Kulparków i Persenkówka, Zubrza oraz Przedmieścia Halickiego, z podaniem powierzchni poszczególnych parcel (1787–1820; sygn. 16–20), dziennika rejestracji zmian w położeniu parcel III dzielnicy miasta (1788–1830; sygn. 44), opisu granic wsi Brzuchowice, Skniłów, Sichów Mały, Hołosko Małe, Zubrza, Pasieki (1788 r., sygn. 43) oraz Pasieki Zubrzeckiej (1780 r., sygn. 65), inwentarza należących do Lwowa majątków w Gródku Jagiellońskim i wsiach Malechów, Podborce i Kamienopol (1791–1859; sygn. 96–97), rewizji majątków miejskich w Hołosku Małym i tzw. Bursackich ziem (1790 r., sygn. 82), inwentarza folwarku Pilichowskiego (1793 r., sygn. 143), inwentarz cerkwi i budynków parafialnych w Hołosku Wielkim (1793–1818; sygn. 144), wykazu powinności włościan z Kleparowa i Hołoska (1786–1791; sygn. 18), księgi powinności podatkowych właścicieli domów na Krakowskim Przedmieściu (1787 r., sygn. 20) i Przedmieściu Halickim (1789 r., sygn. 68), korespondencji z gubernatorstwem krajowym o normalizacji i ewidencji cen rynkowych na produkty, cennika wyrobów piekarskich (1790–1810; sygn. 81), postanowienia ekonomatu miejskiego (1791–1811; sygn. 95), umowy Zelig Guleca i Mozesa Szifera na arendę ściągania długów od sprzedaży piwa (1791–1814; sygn. 98), eksploatacji kamieniołomów we wsi Zniesienie (1792–1795; sygn. 119), wykazu szynkarzy lwowskich (1792–1799; sygn. 120), działalności cechu mydlarzy (1787–1833; sygn. 9–12) oraz świadectwa metrykalne członków cechu siodlarzy (1789–1862; sygn. 69).

W dziale „Ekonomia miejska” są księgi ewidencji rodzin gminy żydowskiej we Lwowie, zawierające: informacje podatkowe (1796–1854; sygn. 214–225), umowę z Saulem Mendelsonem na dostawę mięsa dla ludności chrześcijańskiej (1810–1811; sygn. 598), korespondencję z zarządem szpitala żydowskiego w sprawie

kupna-sprzedaży parcel (1811 i 1846 r., sygn. 613), inwentarze majątków miejskich w Brzuchowicach, Kleparowie, Krzywczycach, Hołosku Małym i Wielkim, Malechowie, Zniesieniu i Skniłowie Małym (1797–1841; sygn. 246, 345, 425, 445, 530, 572, 597, 631), umowy z mieszczanami na kupno i arendy nieruchomości (1800–1861; sygn. 384–386, 428), w tym zawartą z Józefem Buchmanem w celu poszerzenia koryta rzeki Pełtwi (1802 r., sygn. 426), umowę kupna-sprzedaży placu wschodniogalicyskiemu kolegium stanowemu (1802–1803; sygn. 427), arendę cegielni miejskiej (1805, 1855; sygn. 491), arendy kamieniołomów i obowiązki arendarzy dostarczających płyty kamienne na drogi w mieście (1815, 1835; sygn. 674), zakup parceli pod park św. Jura (1816–1887; sygn. 692), korespondencję z syndykiem i kapitułą łacińską w sprawie obniżki opłaty za arendę lokalu dla zarządu budowlanego (1816–1818; sygn. 693), umowy z mieszkańcami Lwowa na sprzedaż parcel pod zabudowę Rynku (1833–1837; sygn. 959), arendę domu Wasyla i Katarzyny Ustjanowiczów dla kancelarii żandarmerii (1851, 1853; sygn. 1634), sprzedaż parku jezuitów (1853, 1861; sygn. 1783), wydzierżawienie Stanisławowi Wajgartowi kawiarni na górze Franciszka Józefa na Wysokim Zamku (1853–1856; sygn. 1784), arendy propinacji za rogatką Janowską oraz w Kleparowie i Hołosku (1851–1860; sygn. 1635, 1715), spis właścicieli parcel na przedmieściach, wraz z ich dochodami (1820–1842; sygn. 760), miesięczne zestawienia średnich cen rynkowych (1804–1816; sygn. 471), korespondencję z samborskim zarządem okręgowym i instrukcję o regulacji cen (1813–1818; sygn. 650), nakaz zapłaty podatku przez fakultet medyczny Uniwersytetu Lwowskiego za 1801 (sygn. 449), akta członków cechu skórzanego (1804–1822; sygn. 472) i cechu trębaczy (1819–1857; sygn. 745), umowę w sprawie oświetlenia miasta (1806–1807; sygn. 511), instrukcję zarządzania majątkiem magistratu (1807–1814; sygn. 533), komunikat zarządu ekonomii miejskiej o wolnych stanowiskach, rekomendacjach i przyjęciu przez urzędników przysięgi służbowej (1807–1832; sygn. 534), sprawy straży pożarnej (1810–1857; sygn. 596), sprawozdania gromad wiejskich o wydatkach na utrzymanie szkół elementarnych w Zimnej Wodzie i Hodowicy, z wiadomościami o systemie nauczania (1820–1821; sygn. 759), księgę dochodów i rozchodów ekonomii miejskiej (1824 r. sygn. 830), spis włościan wsi Błotnia z wykazem powinności pańszczyźnianych (1832 r., sygn. 949), rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawie zniesienia pańszczyzny w Galicji (1850–1851; sygn. 1627).

Trzeci z omawianych działów to „Urząd ekonomii miejskiej”. Zachowały się w nim akta: dotyczące sprzedaży bądź dzierżawienia parcel miejskich i we wsiach należących do miasta, potwierdzenia praw własności do nieruchomości, kontrakty na prowadzenie prac żniwnych, sprawy wywłaszczeń i sprzedaży parcel pod budowę ulic (1835–1844; sygn. 987), wydzierżawienia lokalu w budynku teatru (1845–1853; sygn. 1163), zakupu przez Lwów posiadłości Zniesienie (1847–1867; sygn. 1223), arendy fabryki cegieł przy ul. Stryjskiej Samuelowi Wohl i Mojżeszowi Enasowi (1849–1872; sygn. 1444), umowy z kupcem Friedrichem Faustem na arendę fabryki zapalek (1849 r., sygn. 1445), dekrety cesarskie i cyrkularze gubernatorstwa krajowego dotyczące zniesienia powinności feudalnych i wynagrodzenia właścicielom ziemskim strat z tym związanych (1848–1849; sygn. 1304). Ponadto na uwagę zasługuje: inwentarz majątku miasta (1848–1851; sygn. 1307–1308), umowa z Jakubem Sztekel na dostawę płyt kamiennych do budowy studni na placu Gołuchowskich (1836 r., sygn. 1002), księga dochodów

i rozchodów kamieniołomów miejskich (1838–1841; sygn. 1033), eksploatacja kamieniołomów w Hołosku i Kleparowie (1839–1859; sygn. 1049), dostawy z kamieniołomu w Trembowli (1843–1853; sygn. 1127), аренда poboru opłaty targowej (1838 r., sygn. 1032), protokoły i kontrakty dotyczące arendy budynku straży miejskiej na placu Halickim (1839–1858; sygn. 1053), regulacja rzeki Peltwi, plany i opis granic gminy, wymiana starych drewnianych rur wodociągowych (1843–1860; sygn. 1128 — 1131, 1312), sprawy oświetlenia ulic i placów miasta (1847–1869; sygn. 1233), sprawy egzaminów państwowych dla leśniczych i walka ze szkodnikami sosny (1850–1857; sygn. 1549) oraz korespondencja w sprawie zakwaterowania urzędników wojskowych (1847–1858; sygn. 1235). W dziale tym są także księgi rachunkowe (dziennik dochodów i rozchodów, ewidencji operacji pieniężnych, księga kasowa, pokwitowania udzielonej pomocy pieniężnej) z lat 1836–1854 oraz księgi kancelaryjne (rejestracji korespondencji wpływającej z lat 1827–1844).

Pełnomocnik i radca prawny

W dziale tym zachowały się: wpisy do tabuli miejskiej praw własnościowych do nieruchomości, umowy magistratu z mieszkańcami na arendowanie nieruchomości, wykaz dokumentów dotyczących majątku funduszu religijnego (1802–1805; sygn. 424), podanie gminy mojżeszowej o unieważnienie jej zadłużenia wobec miasta trwającego od 1759 r. (1803–1806; sygn. 443), skarga ks. Wiktora Tarnawskiego z cerkwi w Prusach pod Lwowem na zarząd przytułku w Podborcach o naruszenie prawa własności nieruchomości (1816–1820; sygn. 687), sprawy dotyczące domu nr 175 w Rynku, sprzedanego Helenie Ponińskiej przez Aleksandra Chodkiewicza (1816–1832; sygn. 689), polecenie przekazania do archiwum umowy sprzedaży uroczyska Błonie pod budowę państwowej fabryki prochu (1833–1836; sygn. 956), kontrakt na prace przy oświetleniu ulic (1826–1827; sygn. 853), sprawa rozgraniczenia parceli ziemskich Bractwa strzeleckiego we Lwowie (1819 r., sygn. 741) oraz umowa na dostawę cegieł na budowę fabryki wyrobów tytoniowych w Winnikach w 1828 r. (sygn. 880).

Pozostałe działy (do roku 1852)

Senat kryminalny — sprawy odpowiedzialności karnej kasjerów miejskich Jana Manowardy (1791–1811; sygn. 89) i Wincentego Doruchowskiego (1818 r.; sygn. 726), imienny wykaz osób oskarżonych o różne nadużycia (1814–1817; sygn. 657).

Registratura — księgi rejestracji pism wychodzących, skorowidze alfabetyczno-rzeczowe do ksiąg rejestracji pism wpływających i wychodzących, skorowidz alfabetyczny do ksiąg ewidencji domów i parcel miejskich, księga rejestracji pism zarządu wojenno-mieszkaniowego, dziennik rejestracji korespondencji pocztowej, księga rejestracji depozytów nadesłanych pocztą.

Ekspedycja — księgi pism zarejestrowanych i wysłanych, księga wydatków pocztowych ekspedycji.

Komisarz konskrypcyjny i kwatermistrz — patent cesarza Franciszka II oraz instrukcja prowadzenia spisu ludności i poboru do wojska z 1804 r. (sygn. 473).

Wydział miejski — księgi protokołów posiedzeń wydziału miejskiego, stan wydziału miejskiego i rady miejskiej Lwowa (1848–1858; sygn. 1319), podania osób wybranych do wydziału miejskiego o zwolnienie od obowiązków pańszczyźnianych (1849–1864; sygn. 1320).

Urząd targowy — rozporządzenia, instrukcje, obwieszczenia magistratów Lwowa i Wiednia oraz namiestnictwa we Lwowie o zasadach handlu na targach miejskich, księga ewidencji handlu produktami rolnymi i opałem, obwieszczenia w sprawie drobnego handlu na jarmarkach miejskich, korespondencja z gubernatorstwem krajowym w sprawie ujednoczenia cen rynkowych, protokoły poboru opłat targowych (sygn. 535, 665, 678, 767, 798).

Sanitarny personel miejski — rozporządzenia gubernatorstwa krajowego, korespondencja w sprawie praktyk lekarskich (1808–1861; sygn. 553), instrukcja dla lekarzy i szczepienia przeciwko ospie (1808–1826; sygn. 554–555, 664, 677, 734), organizacja pracy służby sanitarnej dla zmarłych, walka z epidemią cholery (1831 r., sygn. 933–935).

Pełnomocnik i adwokat — korespondencja z sądem szlacheckim we Lwowie w sprawie zadłużenia właścicieli nieruchomości, wniesienia do tabuli miejskiej umów kupna-sprzedaży domów i arend parcel itp. (sygn. 606, 608–611, 623–625, 628).

Urząd konskrypcyjny — akta żołnierzy armii austriackiej w stanie spoczynku (sygn. 663).

Depozytariat — księgi rejestracji depozytów, wyceny ruchomości zajętych w poczet zaległości podatkowych, księgi kasowe długów i depozytów pieniężnych, dziennik dochodów i rozchodów funduszu depozytowego.

Urząd wodociągów — akta wymiany drewnianej sieci wodociągów na metalową (1817–1847; sygn. 713–718).

Urząd wojenno-mieszkaniowy — dziennik umów i wydatków na utrzymanie koszar i kwater dla urzędników wojskowych (1819–1820; sygn. 750).

Urząd budowlany — sprawa założenia kanalizacji w budynku przy ul. Kazimierzowskiej 24 (1821–1829; sygn. 786).

Urząd taksacyjny — powiadomienie o zapłacie taksy i opłacie skarbowej (1822 r., sygn. 799).

Syndyk — wyciągi z tabuli miejskiej, umowa ubezpieczenia od pożaru nieruchomości Lei Margulies (1851 r., sygn. 1625), kupno i arendy parcel przez mieszczan (1853–1863; sygn. 1777), spłaty należności wobec miasta, umowa wydzierżawienia parceli na placu Teodora cerkwi św. Paraskewi (1801–1864; sygn. 1778).

Syndykat — umowa sprzedaży gminie żydowskiej działki pod budowę domu modlitewnego, z załączeniem planu (1845 r., sygn. 1160), licytacja kontraktu na prace kanalizacyjne ulic Gródeckiej i św. Anny (1845–1849; sygn. 1161), umowa na prowadzenie prac przy oświetleniu ulic (1847–1848; sygn. 1220), arendy gruntów biskupich, klasztoru benedyktynek i szpitala św. Łazarza (1849–1854; sygn. 1435), licytacja kontraktów na prowadzenie prac stolarskich i ślusarskich przy restauracji budynku ratusza (1849–1850; sygn. 1436), zakup z funduszu religijnego parceli pod budowę szkoły elementarnej im. św. Marcina (1847–1863; sygn. 1545) itp.

Komisarz konskrypcyjny — obwieszczenie o poborze do armii (11 VII 1848; sygn. 1312a), księga rewersów wezwań doreczonych rekrutom (1848–1850; sygn. 1313).

Burmistrz i departamenty (od roku 1852)

Burmistrz — cyrkularze i rozporządzenia ministerstw, krajowej dyrekcji finansów i gubernatorstwa krajowego (1852–1857; sygn. 1642), księga przywilejów dla osób prywatnych i przedsiębiorców (1852–1856; sygn. 1643), podania o przyjęcie do pracy w magistracie i instytucjach miejskich (1852–1855; sygn. 1644–1647, 1728–1729), akta Izby Handlowo-Przemysłowej we Lwowie (1853 r., sygn. 1724), instrukcja przeciwpożarowa dla miasta Lwowa (1853 r., sygn. 1725), korespondencja z sądem apelacyjnym we Lwowie (1853 r., sygn. 1727).

Departament I — plany i akta dotyczące cmentarzy: Łyczakowskiego, Gródeckiego i Żółkiewskiego (1852–1869; sygn. 1653), korespondencja w sprawie otwarcia bibliotek i handlu książkami (1852–1855; sygn. 1654), sprawozdania z działalności i podania o dotację galicyjskiego towarzystwa muzycznego we Lwowie (1852–1888; sygn. 1655), kopia dekretu namiestnictwa i instrukcja Rady Szkolnej Krajowej w sprawie płac nauczycieli szkoły głównej elementarnej (1852–1853; sygn. 1656), korespondencja z Radą Szkolną Krajową we Lwowie oraz szkołami handlową i realną (1852–1855; sygn. 1658), akta funduszu stypendialnego im. Samuela Głowińskiego we Lwowie (1852–1911; sygn. 1659–1661), dotacje dla miejskich szkół elementarnych (1853–1860; sygn. 1733), ogłoszenia o konkursach funduszu stypendialnego dr. Piotra Krausnekera (1853–1901; sygn. 1734), podania właścicieli wędrownych teatrów i cyrków o pozwolenie na występy w parkach i na placach miejskich (1853–1858; sygn. 1735), korespondencja dotycząca drukarni stauropigialnej oraz firm wydawniczych i księgarskich, pozwolenia na druk i handel książkami (1848–1855; sygn. 1736–1737).

Departament II — korespondencja w sprawie obłożenia podatkami towarów importowanych, w związku z austriacko-pruskim traktatem handlowym (1853–1854; sygn. 1738); raporty o podniesieniu podatków od kupców (1853–1868; sygn. 1739), korespondencja hr. Dulskiego w sprawie ustalenia czynszu i zapłaty zadłużenia, z przedstawieniem dokumentów archiwalnych dowodzących prawa własności domu sięgających 1425 r. (1853–1872; sygn. 1740), alfabetyczny spis szynkarzy (1853–1868; sygn. 1741).

Departament III — notatki leśniczych i korespondencja z sądami powiatowymi w sprawie karania włościan za kradzież drewna i wypasu bydła w lasach miejskich (1853–1869; sygn. 1742).

Departament V — zatwierdzenie przywilejów i statutu zrzeszenia kupców (1853–1854; sygn. 1743), spis uczniów podlegających obowiązkowi szkolnemu, dostęp kupców do zdawania egzaminów w Akademii Technicznej (1853–1859; sygn. 1744), podania o udzielenie prawa obywatelstwa miasta Lwowa (1853–1859; sygn. 1746), korespondencja w sprawie przyznania gminie żydowskiej prawa zbierania środków na remont synagogi (1853–1867; sygn. 1747), podania Żydów o wydanie licencji na handel w chrześcijańskich dzielnicach miasta (sygn. 1748).

Departament VI — sprawa wypadku w fabryce mydła (1852–1853; sygn. 1664), działalność funduszu charytatywnego dla nowożeńców im. Jana Franeka (1852 r., sygn. 1665).

*

Powyżej przybliżona została pierwsza część inwentarza zespołu Magistrat królewskiego i stołecznego miasta Lwowa, zawierająca materiały z lat 1787–1853. Przegląd zawartości tego zespołu ukazuje bogactwo materiałów dotyczących dziejów Lwowa i sytuacji prawnej jego mieszkańców za rządów austriackich. Akta dotyczą działalności samego magistratu, jak też warunków pracy urzędników miejskich. Pozwalają na prześledzenie zmian administracyjnych miasta, kształtowania jego dzielnic i przedmieść. Władze austriackie wyznaczyły Lwów do roli stolicy prowincji. Miasto było wówczas rozbudowywane, uregulowano bieg rzeki Pełtwi, zmodernizowano sieć wodociągową, wprowadzono oświetlenie gazowe ulic. Rozwój ten był możliwy dzięki rozebraniu murów miejskich (1777), przez co Lwów przestał być fortecą i mógł rozwijać się przestrzennie także na przedmieściach¹³. Oprócz kwestii administracyjnych, akta zespołu zawierają sprawy kontraktów kupna, sprzedaży bądź dzierżawienia nieruchomości, rozstrzygania sporów oraz udzielania praw i licencji. W zespole zachowały się różnorodne materiały dotyczące zagadnień społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, religijnych, wojskowych i kulturalnych. Akta związane z wydarzeniami 1848 r. ukazują początek demokratycznych przemian w Galicji, które przygotowały podłoże dla późniejszej autonomii. Przybliżenie zawartości pozostałych części zespołu (op. 2–4), zawierających akta z lat 1854–1918 wymaga przeprowadzenia kolejnych kwerend.

¹³ Zob. F. Papée, *Historia miasta Lwowa*, s. 194.